

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT I TERRITORI

1719

Instrucció tècnica 1/2022, de 7 de març de 2022, del director general de Residus i Educació Ambiental per a l'aplicació de la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears

De conformitat amb la Directiva (UE) 2018/851 del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de maig de 2018, per la que es modifica la Directiva 2008/98/CE sobre els residus i amb la Directiva (UE) 2019/904 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juny de 2019, relativa a la reducció de l'impacte de determinats productes de plàstic en el medi ambient, la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears (BOIB núm. 23 de 21/02/19) estableix determinades restriccions en la comercialització i ús d'articles d'un sol ús i en aquells fabricats amb materials poc respectuosos amb el medi ambient, per tal d'assolir els necessaris objectius de reducció en la generació de residus, en general, i dels de plàstic en particular.

L'esperit de la norma europea resideix en la idea que quan existeixen alternatives sostenibles fàcilment a l'abast i assequibles, no es poden comercialitzar plàstics d'un sol ús; el que s'aplica a bastonets de cotó, canyetes de begudes, coberts, plats, tasses i tassons, envasos d'aliments i a tots els productes de plàstic oxo-degradable. En altres productes de plàstic i d'un sol ús, la norma s'ha de centrar en, almenys, limitar el seu ús.

L'objectiu d'aquesta normativa és promoure la transició a una economia circular amb nous models de negoci sostenibles.

Primer. L'article 23 de la Llei 8/2019, especialment i en els seus apartats 1 i 2, estableix mesures obligatòries a tal finalitat com la del seu punt 1.d) relatiu a les monodoses de productes alimentaris en el sector HORECA, o les que preveu el punt 1.e) i 1.f) per altres productes d'un sol ús, en general.

Tot i això, la posterior situació d'emergència sanitària sobrevinguda per la pandèmia de COVID-19, va aconsellar dictar mesures contràries a dita prohibició, deixant, de moment, sense efecte l'aplicació d'una part de l'esmentat article 23.1.d) en el sector d'hoteleria i restauració.

El 24 de gener de 2022 l'Acord del Consell de Govern, publicat al BOIB de 25/01/22, a proposta de la Conselleria de Salut i Consum, va modificar l'anterior vigent Pla de Mesures de Prevenció, Contenció i Coordinació Front a la COVID-19, deixant sense efecte, entre altres mesures, la que permetia als establiments de restauració fer servir envasos monodosi de productes alimentaris amb l'objecte d'evitar un ús compartit dels envasos. Per tant, a partir de la data d'aquesta modificació, s'ha de considerar plenament vigent i aplicable en la seva totalitat l'article 23 de la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats.

Tot i això, en el decurs del temps i des de l'entrada en vigor de la Llei 8/2019, diversos agents com puguin ser fabricants o distribuïdors de productes alimentaris, han formulat peticions motivades i justificades per a les quals s'haurien de preveure algunes excepcions, per motius de seguretat alimentària, a l'ús de productes envasats individualment.

Aquestes sol·licituds d'excepció al que preveu l'article 23, s'han tramès al Departament competent en la matèria, el Servei de Seguretat Alimentària de la Direcció General de Salut Pública i Participació, als efectes d'avaluar la seva conveniència i justificació.

La Direcció General de Salut Pública i Participació, mitjançant escrit remès en data 22 de juliol de 2021 va emetre una sèrie de consideracions relatives a l'abast de l'article 23.1.d), les consultes fetes i la seva conveniència, que ara s'han de tenir en compte.

Segon. Diverses entitats, com la Confederació d'Associacions d'Empreses de les Balears (CAEB), la Universitat de les Illes Balears o els propis interessats, representants i distribuïdors de màquines expenedores de *vending*, han reclamat aclariments respecte la consideració d'aquest sector en l'àmbit d'HORECA, en particular i de la Llei 8/2019, en general.

Per una part, la Llei 8/2012, de 19 de juliol, del turisme de les Illes Balears (BOIB núm. 106, de 21 de juliol), a l'article 53.3.f) estableix que "els serveis turístics prestats a través de màquines expenedores, no tenen la consideració d'establiments de restauració", emperò diu "als efectes de dita llei".

D'altra banda, també s'ha manifestat que aquestes màquines es troben regulades "a nivell tributari i estadístic" dins el comerç minorista (*retail*).

S'ha de tenir en compte, emperò, que la Llei 8/2019 no és una norma dictada en l'àmbit del turisme, la fiscalitat o l'estadística; i sovint les màquines *vending* s'associen dins o formant part dels establiments d'HORECA (basta veure les diferents planes web que se'n poden trobar a internet), ja que realment la seva funció és la mateixa que pugui fer un bar o cafeteria, als que substitueixen en llocs on els primers no arriben.

Per aquests motius les màquines automàtiques expenedores o de *vending*, a efectes de la Llei 8/2019, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears, s'han considerat, en les Guies Interpretatives, les FAQs o en consultes adreçades per diferents mitjans a la Direcció General de Residus i Educació Ambiental, com part d'aquest sector.

Tot i això, fent una anàlisi en major detall, es poden plantejar diferents situacions segons el seu ús, ubicació i productes oferts.

Tercer. També, alguns fabricants o distribuïdors de productes d'un sol ús restringits per l'article 23.1.e), han formulat igualment consultes relatives als materials i àmbit en que no incorren en il·legalitat la seva comercialització i ús.

Quart. Finalment, l'Associació Espanyola del Cafè (AECafè) i en relació a l'establiment d'un sistema de responsabilitat ampliada del productor en l'àmbit de les càpsules de cafè, previst per l'article 23.1.f), també ha presentat una consulta pel que fa a l'aplicació d'aquest apartat f) en relació al d), del mateix article 23.1.

Per tot això, sense contradir ni minvar l'esperit de la Llei ni la voluntat del legislador, es considera oportú, i en tant no es reguli en altra disposició reglamentària de desenvolupament de la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears, en virtut d'allò que s'estableix en l'article 6 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic i l'article 21.2 de la Llei 3/2003, de 26 de març, del Règim Jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, dictar la següent

Instrucció

1. Aplicació de l'article 23.1.d) de la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears.

a) A partir de l'1 de febrer de 2022 resulta plenament aplicable l'article 23.1.d), en quan a la prohibició de l'ús de productes alimentaris en format de monodosi en els establiments i empreses turístiques del sector HORECA per al seu consum en el mateix establiment.

b) L'anterior restricció s'ha d'entendre dins l'àmbit dels establiments de restauració, generalment dedicats a l'oci i el turisme, del canal HORECA, excloent-ne els menjadors socials col·lectius i d'algunes institucions. Així, no s'han de considerar afectats per les restriccions anteriors els serveis de menjar a persones ingressades en centres sanitaris i sociosanitaris (hospitals, residències de persones majors, etc.), els servits en centres escolars d'educació infantil, primària o secundària ni en centres de treball, sempre que no estiguin oberts i a l'abast del públic en general.

c) Queden excloses aquelles presentacions alimentàries sobre les que, per contenir principis actius especials, la Comissió europea ha reconegut una declaració nutricional o de propietats saludables, associada a una concentració específica dels principis actius i per les que una ingesta superior a l'avaluada i aprovada per la Comissió Europea podria donar lloc a incompliments normatius.

d) Per atendre aquells casos de persones especialment vulnerables per presentar intoleràncies o al·lèrgies alimentàries, i just destinats a aquests casos, els establiments HORECA podran disposar d'aliments i productes adients en format de monodosi.

De la mateixa manera, els preparats en pols de begudes de cacau amb gluten i que, per tant, podrien ocasionar també intoleràncies o al·lèrgies alimentàries, es podran distribuir al sector HORECA en format de monodosi, indicant aquesta circumstància

e) Tot i que s'ha de prioritzar evitar-ne el seu ús, ateses les seves característiques higroscòpiques i per tal d'evitar-ne una manipulació excessiva en condicions poc saludables, la sal, el sucre i altres edulcorants es permetran en format de monodosi; sempre que els seus envasos compleixin les condicions de compostabilitat de la norma UNE-EN 13432:2001 i així s'indiqui al consumidor en aquest mateix envàs.

f) L'excepció feta per l'article en quan a consumibles de cel·lulosa, s'ha d'entendre en relació, únicament, als estris d'un sol ús i referida a mantells, estovalles, torcabagues i similars.

g) No tendran consideració de monodosi les begudes o aliments d'un volum igual o superior a 200 ml, ni tampoc les bosses d'infusions compostables no envasades individualment o els pols i paletes de gelat envasades individualment, per garantia sanitària i pels qui no hi hagi alternativa.

2. Criteri relatiu a l'aplicació de la Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears en relació a les restriccions per a màquines expenedores o de *vending*.

a) Màquines expenedores automàtiques ubicades dins establiments del sector HORECA.

En cas d'ubicar-se dins un establiment de restauració o hotelier, s'ha de tenir en compte que la venda de productes alimentaris en format de

monodosi queda restringida no per la màquina expenedora en si mateixa sinó perquè, d'acord amb l'article 23.1.d), en tot l'àmbit de l'establiment no es pot fer ús d'aliments o begudes en format de monodosi pel consum dins el mateix local (ja siguin servits directament o bé, a través d'una màquina expenedora automàtica).

Les begudes en format igual o superior als 200 ml. estarien permeses per no tenir consideració de monodosi i, en cap cas (servei directe al client o a través de màquina expenedora), es consideraran monodosis les bossetes de fruits secs, patates fregides, galetes, etc. que inclouen varies unitats; però, sí quan es subministra una sola galeta o *snack*, de petita mida en una sola unitat. En aquest supòsit un *sandwich* no es considera monodosi.

De la mateixa manera s'ha de considerar la restricció d'utilització d'estrís d'un sol ús prevista en el mateix article de la Llei balear. De manera que dins establiments HORECA i pel seu consum dins el mateix local, les màquines expenedores no poden distribuir recipients o estrís d'un sol ús (p. ex. tassionets pel cafè d'usar i tirar).

b) Màquines expenedores automàtiques ubicades fora d'establiments dels sector HORECA.

En cas d'ubicar-se fora d'establiments HORECA s'ha de tenir en compte la restricció de l'article 25.2, que prohibeix la distribució de begudes en recipients o envasos d'un sol ús en edificis i instal·lacions de l'Administració Pública i les seves concessions (el que inclou instal·lacions esportives, ports i aeroports, estacions de mitjans de transport públic, etc.); prohibició que afecta igualment als productes oferts a través de màquines expenedores. En aquest cas no existeix restricció relativa a monodosis.

3. Aclariment relatiu a l'article 23.1.e).

L'article 23.1.e) estableix la prohibició de venda i ús de canyetes per begudes a les Illes Balears que no siguin fetes amb o de material compostable. A aquest efecte s'ha d'entendre com a compostable aquell contemplat pel mateix article en l'apartat 23.3.

Per altra banda, emperò, s'ha de tenir en compte que, en el sector HORECA, li és d'aplicació el previst per l'apartat 23.1.d), restringint l'ús de qualsevol article o producte d'usar i tirar. Així, per tant, les canyetes de begudes, pel que fa a bars, cafeteries, hotels i restaurants (HORECA) únicament estan permeses en cas que siguin reutilitzables

Per consum fora del local (*take away*) les canyetes de begudes estaran permeses en cas que siguin compostables.

4. Aclariment relatiu a l'aplicació de l'article 23.1.f) en relació al 23.1.d).

De forma semblant a l'aclariment que s'ofereix en el punt anterior i, en aquest cas, feta consulta i ratificat per l'informe de la Direcció d'Advocacia de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears de data 21 de febrer de 2022, si bé l'article 23.1.f) permet la distribució i venda de càpsules de cafè, compostables o fàcilment reciclables, sempre que comptin amb un sistema degudament autoritzat de gestió dels seus residus en aplicació del principi de responsabilitat ampliada del productor, en l'àmbit del sector HORECA i al tractar-se de productes alimentaris en format monodosi, tal com preveu l'article 23.1.d), el seu ús queda prohibit en qualsevol circumstància i sense excepció.

Aquesta interpretació, que s'ajusta a l'esperit i finalitat de la Llei i no presenta cap inconsistència sistemàtica, és la que resulta del tenor literal del precepte i la que cal aplicar de conformitat amb l'article 3.1 del Codi Civil.

5. Publicació.

Aquesta Instrucció tècnica desenvoluparà efectes des de l'endemà d'haver-se publicat al Butlletí Oficial de les Illes Balears.

Palma, 7 de març de 2022

El director general de Residus i Educació Ambiental
Sebastià Sansó i Jaume

